16/01/2019

Εκεί, όπου ξεκίνησε η Επανάσταση του 1854. Θαύματα και Θρύλοι

/ Ιερές Μονές

Στο χωριό Μεγαλόχαρη και στο συνοικισμό Αμπέλια βρίσκεται ο ναός της Γεννήσεως της Θεοτόκου. Είναι το μόνο κτίσμα που απέμεινε από το μοναστήρι που υπήρχε μέχρι τις αρχές του προηγούμενου αιώνα. Κτίστηκε το 13ο αιώνα και αναστηλώθηκε στά μέσα περίπου του 17ο αιώνα. Στη εποχή της τουρκοκρατίας είχε μεγάλη περιουσία, όπως αμπέλια (πήρε και ο συνοικισμός το όνομά του) κτηνοτροφία και μελισσοκομία.

Από αυτό θα ξεκινήσουν οι επαναστάσεις των Ραδοβυζινών το 1854, το 1866 και το 1878 που είχαν σαν αποτέλεσμα την απελευθέρωση της Άρτας και της Θεσσαλίας.

Ο ΝΑΟΣ

Δυτικά και βόρεια του ναού υπήρχαν μέχρι τις αρχές του προηγούμενου αιώνα τα 24 κελιά των μοναχών. Αυτά τα γκρέμισαν οι χωριανοί και με τις πέτρες τους έκτισαν τον γυναικωνίτη και διώροφο Δημοτικό Σχολείο στη αυλή του Μοναστηριού. Το σχολείο λειτούργησε από το 1926 έως το 1958. Σε αυτό φοιτούσαν μαθητές από την Μεγαλόχαρη, το Μεσόπυργο, τα Μηλιανά, το Αστροχώρι. Το 1962 οι χωριανοί το γκρέμισαν γιατί έγιναν άλλα σχολεία. Το 1962 έκλεισε και ο ναός για να επισκευαστεί και το 1965 δόθηκε η άδεια να ξαναλειτουργήσει. Έκλεισε για δεύτερη φορά το 1967 για « άγνωστους λόγους». Το 1977 χαρακτηρίστηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού σαν διατηρητέο ιστορικό μνημείο. το 1983 οι χωριανοί ζήτησαν να ξαναλειτουργήσει ο ναός όπως και έγινε.

Γιορτάζει στις 8 Σεπτεμβρίου. Αυτή τη μέρα γίνονται οι πολιτιστικές εκδηλώσεις του χωριού στη αυλή του. Ο ναός είναι μονόκλιτος με εγκάρσιο σκαφοειδή θόλο, ο οποίος ενώ εξωτερικά είναι ορθογώνιος στο εσωτερικό οι γωνίες του στρογγυλεύουν. Στη βόρεια και στη νότια πλευρά φέρει τρίπλευρους χορούς. Η είσοδος στο ναό γίνονταν από τη βόρεια πλευρά μέχρι πρόσφατα όμως τώρα γίνεται από τη δυτική πλευρά. Η πόρτα της βόρειας πλευράς είναι μικρή. Το ύψος της φτάνει το 1,50 μ. και το πλάτος της τα 65 περίπου εκατοστά.

Πάνω από αυτήν υπάρχει υπέρθυρο με την Βρεφοκρατούσα Παναγία. Σήμερα σώζεται σε άσχημη κατάσταση. Από την πόρτα κατεβαίνουμε τρία σκαλιά και μπαίνουμε στον κυρίως ναό. Δεν υπάρχει Νάρθηκας. Ο κυρίως ναός και το Ιερό κοσμούνται ολόκληρα με τοιχογραφίες. Δυστυχώς ο καπνός από τα κεριά τις έχει κάνει δυσδιάκριτες. Χειρότερη καταστροφή έχουν πάθει οι χαμηλότερες τοιχογραφίες από το ασβέστωμα.

Ο κυρίως ναός φωτίζεται από τρία μικρά τοξωτά παραθύρια που υπάρχουν στο θόλο.

Στην κάμαρα του θόλου παριστάνεται ο Παντοκράτορας. Χαμηλότερα σε ομόκεντρη ζώνη παριστάνονται επτά Αρχάγγελοι ανάμεσα στην Παναγία και τον Πρόδρομο. Αριστερά και δεξιά από το παράθυρο του θόλου στη νότια πλευρά του ναού παριστάνονται οι προφήτες, πιο κάτω η Μεταμόρφωση και στην τελευταία ζώνη τρεις ολόσωμοι Άγιοι (Νέστορας, Προκόπιος, δε διαβάζεται το όνομα του τρίτου Αγίου).

Στη βόρεια πλευρά του ναού και αριστερά και δεξιά από το παράθυρο του θόλου παριστάνονται οι προφήτες, πιο κάτω ο Επιτάφιος θρήνος και στην τελευταία ζώνη οι ολόσωμοι Άγιοι Παντελεήμων, Δημήτριος και Γεώργιος.

Ανάμεσα στη μορφή του Αγίου Γεωργίου και στο τέμπλο υπήρχε παλιά κρεμασμένη στον τοίχο η εικόνα της Βρεφοκρατούσας Παναγίας. Ήταν ολόκληρη από ασήμι και όπως λένε οι χωριανοί ζύγιζε 4 ή 7 οκάδες. Κανένας δεν ξέρει πού βρίσκεται η εικόνα σήμερα. Στην ημικυκλική οροφή του κυρίως ναού παριστάνεται ο Χριστός καθισμένος σε κυκλική δόξα. Γύρω Του σε κυκλική ζώνη παριστάνονται τα εννιά τάγματα των αγγέλων. Το τέμπλο έχει φυτική διακόσμηση. Όπως λένε οι χωριανοί μεταφέρθηκε το 1665 από τη Λάρισα και τοποθετήθηκε στο ναό.

Στην κορυφή του τέμπλου παριστάνεται η Σταύρωση. Ο Σταυρός του Χριστού πατάει πάνω σε ένα κοκκινωπό άλογο , που έχει φτερά και μαύρα κέρατα. Πιο κάτω παριστάνονται δυο δράκοντες και ανάμεσά τους ένα κοκκινωπό ανθρώπινο κρανίο.

Στη θέση της Μεγάλης Δέησης υπάρχουν δεκαεπτά μικρές εικόνες. Στη μέση η εικόνα του Χριστού. Δεξιά του Χριστού η Παναγία και αριστερά Του ο Πρόδρομος. Ένας άγγελος και έξι Άγιοι παριστάνονται δίπλα από την Παναγία και ένας άγγελος και έξι Άγιοι δίπλα από τον Πρόδρομο. Μια δεύτερη σειρά δεκαεπτά εικόνων βρίσκεται ακριβώς από κάτω.

Οι μεγάλες εικόνες αριστερά και δεξιά από την Ωραία Πύλη είναι αγορασμένες από τους χωριανούς. Οι παλιές εικόνες και το βημόθυρο φυλάγονται αλλού για ασφάλεια, επειδή έγιναν κλοπές στο μοναστήρι.

Το Ιερό φωτίζεται από μικρό τοξωτό παράθυρο της αψίδας. Σε αυτό παριστάνονται η Πλατυτέρα, και κάτω ο Άγιος Αθανάσιος και οι τρεις Ιεράρχες. Στη ημικυκλική οροφή του ιερού παριστάνεται η Ανάληψη.

Πάνω από την Αγία Τράπεζα υπήρχε παλαιότερα μια μικρή ασημένια λειψανοθήκη. Μέσα είχε ένα εγκόλπιο και πέντε οστά του Αγίου Τρύφωνα. Σήμερα φυλάγεται αλλού, αλλά τα οστά είναι μόνο δύο. Τα άλλα τρία κλάπηκαν.Το τρίτο τμήμα του ναού είναι ο γυναικωνίτης. Προστέθηκε το 1926. δεν έχει τοιχογραφίες και φωτίζεται από τέσσερα ορθογώνια παράθυρα.

ΘΡΥΛΟΙ – ΘΑΥΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ

Οι κάτοικοι διηγούνται ότι το μοναστήρι το έκτισαν άνθρωποι που ήρθαν από το Σούλι. Λένε ότι κάποτε οι άνθρωποι που ζούσαν σε κάποια περιοχή του Σουλίου είδαν ένα όνειρο. Σύμφωνα με αυτό έπρεπε να πάρουν τα ιερά της εκκλησίας τους και τα υπάρχοντά τους, να τα φορτώσουν στα ζώα και να φύγουν. Εκεί που θα σταματούσαν τα ζώα θα έκτιζαν μια εκκλησία. Έφτασαν στην περιοχή που είναι σήμερα το Μοναστήρι και κάθισαν να ξεκουραστούν. Όταν ξεκίνησαν να φύγουν τα ζώα δεν ήθελαν να προχωρήσουν. Έμειναν ακίνητα. Τότε θυμήθηκαν το όνειρο και έκτισαν το Μοναστήρι.

Λέγεται ότι όταν πανηγύριζε το Μοναστήρι έρχονταν ένα ελάφι. Οι χωριανοί το έσφαζαν , το μαγείρευαν και το έτρωγαν οι προσκυνητές. Μια χρονιά άργησε να έρθει. Έφτασε το μεσημέρι κατακουρασμένο και από το στόμα του έβγαζε αφρούς. Δεν το άφησαν να ξεκουραστεί και το έσφαξαν. Από τότε δεν ξαναήρθε ελάφι στο πανηγύρι.

Δίπλα από το Μοναστήρι υπήρχε ένα χωράφι που άνηκε σε αυτό και ήταν φυτεμένο με αμπέλια και καρποφόρα δέντρα. Δεν επιτρεπόταν να βοσκήσει κανένας εκεί τα ζώα του. Κάποια μέρα δυο αδέλφια έκλεισαν σε αυτό τα πρόβατά τους για να βοσκήσουν. Ο επίτροπος του Μοναστηριού τους έκανε παρατηρήσεις και αυτοί τον έδειραν. Τότε ο γέροντας έκλεισε την πόρτα της εκκλησίας, έριξε κάτω το κλειδί και αφού έβαλε αγκάθια μπροστά στην πόρτα είπε: ¨Παναγιά μου, αν δε κάνεις το θαύμα Σου, δεν θα ξανανοίξω την πόρτα¨. Το βράδυ μπήκαν λύκοι στο περιβόλι και έπνιξαν τα πρόβατα.

Στις 4 Δεκεμβρίου του 1840, διηγούνται οι χωριανοί, πέρασε από την περιοχή της Μεγαλόχαρης ο Χατζή Πασάς με 40.000 στρατό και στρατοπέδευσε στο Μοναστήρι. Επειδή έκανε κρύο δυο στρατιώτες πήγαν να κόψουν μια πελώρια δάφνη που ήταν στην αυλή, για να ανάψουν φωτιά. Καθώς χτύπησαν τον κορμό πετάχτηκε ένα ξύλο και έβγαλε το μάτι του ενός. Θύμωσαν τότε οι άλλοι στρατιώτες και πήγαν να βοηθήσουν. Πέφτοντας κάτω η δάφνη σκότωσε δυο από αυτούς. Όταν το έμαθε ο πασάς ζήτησε από όλους χρήματα και όσα συγκέντρωσε τα άφησε στο Μοναστήρι.